

Un caos evitable

El País Valencià ha tornat a ser víctima d'inundacions. Un mort a Pego i quatre a Alacant, la ciutat que s'ha endut la pitjor part, i milers de milions de pessetes en pèrdues materials componen una desgràcia que es podia haver pal·liat amb les mesures i previsions adients.

Alacant presentava dimarts un aspecte desolador. Els ruixats varen arrasar la ciutat amb una força imparable.

A diferència del que passa a les pel·lícules, les catàstrofes naturals no són aclaparadores en la seua terrible grandiositat; són simplement cruels, sense èpica. Només transmeten impotència i convulsió.

I, en el cas de les inundacions al País Valencià, també el sentiment deseparat que alguna cosa no funciona en la medul·la de l'estructura ciutadana si avui encara no es poden evitar les conseqüències d'un desastre tan cíclic com possible. No debades, inundacions semblants s'han repetit 33 vegades en els últims 57 anys, segons va indicar passat dijous en el ple de les Corts Valencianes el portaveu socialista Antonio Moreno.

El 87, el 82 i tantes altres vegades, les aigües sense control han arrasat tot allò que han trobat. Els rius Xúquer, Serpis, Gallinera

i Vernissa es varen desbordar amb els aigüats del passat dia 30, que afectava totes les poblacions adjacents. A les comarques de la Ribera, la Safor, la Costera, l'Alt Vinalopó i la Vall d'Albaida es varen viure moments de pànic, amb famílies comunicades, collites negades i cases que ara es podreixen. Però ha estat el sud del país la zona més afectada. A Pego, va aparèixer dijous el cadàver del ciutadà anglès Richard Allan Mould, de 53 anys, resident d'aquest poble i desaparegut des de dimarts enmig de les aigües del barranc de Mustalla. A Alacant —que va rebre gairebé 270 l/m² de pluja durant unes hores intenses i letals— varen morir quatre persones a qui sorprengueren cascades i corrents improvisats al carrer: María del Carmen Castro, de 30 anys, i el seu fill Eric Gómez Castro, de sis; María

García Carreño, de 65 anys, i Antonia Susarte López, de 35.

Pèrdues colossals. També els danys econòmics han estat molt grans. A l'hora de tancar aquest reportatge, les pèrdues dels comerciants alacantins s'estimen en més de 2.000 milions de pessetes. I els danys que ha patit la Universitat d'Alacant en 2.000 més. La infraestructura municipal que s'hi ha de reparar s'aproxima als 2.000 milions. El Consell de la Generalitat valenciana calcula les pèrdues en infraestructures i serveis públics que depenen de l'administració autonòmica en 1.000 milions, una quantitat que inclou la resta del País Valencià. I l'administració central calcula que les reparacions de carreteres i costes superarà els 3.000 milions de pessetes només a Alacant. Queda encara molt per

avaluar, les enormes pèrdues particulars de mobiliari, els vehicles destrossats, els habitatges...

Una desfeta que es correspon amb el panorama delirant que Alacant presentava dimarts 30, amb les boques de claveguera que xuclaven o expulsaven aigua —i caminants imprudents—, i amb els cotxes esbudellats per la ràbia de l'element líquid. Hi havia milers de persones acorralades, sense telèfon ni llum. Alacant era un laberint circulatori de malson submergit, amb nens aïllats als col·legis, i carrers amb l'asfalt esquarterat.

I hi havia captaires com Pedro Bueno: "nadava amb l'aigua al coll en el moment que vaig perdre el peu ortopèdic", diu equilibrat sobre una closa i sense la pròtesi. Ell i altra gent que vivia en barraques ara devastades a prop de l'antiga carretera d'Elx, es refugiaven a polisportius com el de Babel. Són el grup més miser i ningú no sap què passarà amb ells.

Bàsicament, les zones de l'urbs més afectades han estat la zona de Rabassa i Sant Agustí, la rambla de Méndez Núñez, la zona de la Santa Faç, la de la Sangueta i la de l'Albufereta i la platja de Sant Joan. Es precisament a Sant Joan on es varen donar les situacions més patètiques. Dimecres de matinada, quan la situació en la resta d'Alacant ja estava controlada, hi havia gairebé un miler de persones atrapaes en els apartaments sense aigua, llum ni menjar, i sense poder eixir-ne, envoltats d'una fonda llacuna.

Embarcacions insuficients de la Creu Roja rescataven els casos més greus (malalts i ancians) i portaven queviures a les cases dels veïns que quedaven aïllats. Es donaren grans dosis de surrealitat. Per exemple, les queixes de familiars de veïns aïllats perquè els hi portaven fruita i no pizzes com als que havien quedat aïllats en un hotel. O una contundent baralla en la zona inundada entre un matrimoni de belgues borratxos en què va haver d'intervenir la policia, alarmada especialment per l'avis que es perpetraven actes de pillatge en la zona aprofitant la tensió.

EFE

Segons l'alcalde Díaz Alperi evitar properes inundacions a Alacant exigiria despeses de 20.000 milions de pessetes.

Indignació creixent. Fins dimecres al vespre, no havia aparegut per la platja de Sant Joan cap representant municipal. José Antonio Rovira, regidor de Seguretat Ciutadana, va ser el primer a acudir-hi i el van rebre amb una intensa xiulada. "Paguem més impostos que la resta d'Alacant, perquè en teoria açò és un espai privilegiat, i ningú ens ha fet cas", diu Isabel Soriano, veïna d'una de les urbanitzacions afectades. Tot i que els rescats s'incrementaven i que es drenava l'aigua per un canal improvisat que arribava al mar, dimecres de matinada encara hi havia centenars de persones atrapaes.

Hi ha diverses raons per explicar la situació de Sant Joan, les inundacions són una experiència habi-

tual en aquesta zona cada vegada que plou a raig. Segons José Ramón García, regidor d'Urbanisme d'Alacant, "Sant Joan té un sistema de clavegueram molt deficient, construït, com el barri, en l'època del *desarrollismo*, i, alhora, està situat per sota del nivell del mar, i això facilita que s'inunde fàcilment". Tot l'equip de govern ha insistit a dir que el drama d'Alacant correspon a un moment insòlit d'un ruixat extrem, però la construcció de la mateixa ciutat facilita les inundacions. El nucli d'Alacant, el formen dos grans avingudes, l'Avinguda de Méndez Núñez (antiga rambla de Canícia) i l'avinguda de Salamanca, que descansen sobre els vessants de dues muntanyes, el Tossal i el Benacantil. Les avingudes defineixen pendents ideals perquè l'aigua còrrega amb força. A més a més, Alacant es troba voltada d'una sèrie de barrancs, com ara el del Bon Hivern, el Juncaret o el de les Ovelles, aquest últim ja canalitzat i que ha evitat un possible horror en el barri de Sant Gabriel, un dels més castigats pels aiguats del 1982.

De fet, en el Pla General d'Ordenació Urbana d'Alacant, aprovat el 87 en època de govern municipal socialista, es preveia la canalització del barranc de les Ovelles i el del Juncaret (que afecta Sant Joan), que envolten pel nord i el sud la ciutat. El PGOU volia canalitzar

Un bomber ajuda un veí d'Alacant atrapat per les aigües. Els efectius de Protecció Civil havien de multiplicar-se per intentar controlar el desastre.

Toni Mestres

L'aiguat de setembre

La freqüència i persistència de diferents anticiclons a França ha mantingut bloquejada una depressió al sud-oest de la Península molt més temps de l'habitual. S'especula que la posició persistent i per tant un xic anòmala de l'anticicló podria tenir relació amb el fenomen anomenat *el Niño*. Això ha fet que mentre els francesos gaudien d'un temps esplèndid i a la ciutat de París els nivells de contaminació no paraven de pujar, a Andalusia, Múrcia i sud del País Valencià els aiguats han estat el pa de cada dia. Com era d'esperar, el capritxós desplaçament i reactivació de la depressió repartia per tota aquesta zona grans quantitats d'aigua. Aquest cop, les previsions del temps han encertat de ple, ja que contínuament anunciaven pluges i tempestes localment intenses. Així el 27 de setembre hi hagué inundacions a Huelva, el 28 i 29 fortes tempestes descarregaren sobre Múrcia, Alacant i València i el darrer dia del mes va tocar de ple la ciutat d'Alacant amb més de 250 litres per metre quadrat en poc més de cinc hores. Sens dubte que és un aiguat de gran consideració, però un més dels que periòdicament assolien aquesta zona de la Península sobretot a la tardor.

Encara que la història, la climatològica i la meteorològica ens diuen que aquests aiguats sempre s'han produït, es produeixen i continuaran produint-se, no deixa de sorprendre que moltes infraestructures no estiguen preparades i encara menys la població ja que ha agafat per sorpresa més d'una persona que ho ha pagat amb la seva vida. Els únics culpables que s'inundin baixos, hi hagi esllavissades de terra, els rius inunden zones habitades o s'emportin cotxes i fins i tot persones som nosaltres per no saber adaptar-nos al medi on vivim. És a dir, la natura ens demostra contínuament que hem construït cases, zones comercials, carreteres, ponts, etc., en llocs poc adequats. En cap cas la culpa és de la "capritxosa" meteorologia mediterrània o de la famosa "gota freda". Per cert, en meteorologia s'utilitza aquest terme quan en una situació de bonança té lloc un període de pluges torrencials sobtat. No és pas els cas d'Alacant, on des de feia dies hi havia tempestes intenses per la rogalia. De fet ha estat una situació semblant a la del novembre del 87. En aquella ocasió a Gandia va ploure prop de 1.000 litres per metre quadrat en tan sols dos dies i mig.

del Bon Hivern que, inevitablement, quan plou, s'inunda. En resum, Alacant està construït contra natura, i cap dels successius governs municipals encara no ho ha pal·liat efectivament aquests problemes. Ni tampoc no ha desdoblant el sistema de col·lectors de desai-guat, com seria necessari.

Durant la setmana passada, han passejat per l'ajuntament d'Alacant l'ex-ministre socialista d'Economia Pere Solbes, l'actual ministra de Medi Ambient Isabel Tociño, el president del congrés Federico Trillo i el president de la Generalitat valenciana Eduardo Zaplana, que havia abandonat una missió comercial a Mèxic. Tots han mostrat el pesar, han eixit en la foto i han alabat la coordinació entre les forces de protecció ciutadana.

Però en aquest últim punt, pocs pensen com ells, perquè la majoria d'alcaldes de les poblacions afectades de la Ribera i la Safor critiquen durament el Servei de Coordinació d'Emergències i la Confederació Hidrogràfica del Xúquer per haver informat a deshora de la situació d'emergència. Fins i tot el mateix sots-delegat del Govern a Alacant, Luis Garrido, va reconèixer que la notificació sobre les fortes pluges li va arribar, "quan ja queia la tempesta". Tot i que el País Valencià estava ja dilluns en situació de pre-emergència, sembla que això no va servir per a una bona sincronització entre forces de protecció ciutadana. Ara, el ple del Consell de la Generalitat Valenciana ha aprovat un decret de mesures urgents (similar a la consideració de zona catastròfica) per al territori afectat per la pluja al País Valencià. El decret inclou indemnitzacions, reparació d'infraestructures i cofinançament de préstecs a baix interès. L'alcalde d'Alacant, Luis Díaz Alperi, ha reconegut que eliminar propers riscos d'inundacions costarà uns 20.000 milions de pessetes. Uns diners emprats en unes obres que no acostumen a lluir políticament; només en atzacacs com l'actual.

Un ànec passa al costat d'un cotxe. Alacant es va convertir gairebé en una ciutat submarina.

les pluges freqüents de la part alta de la ciutat fins als dos barrancs principals, i així evitar que les aigües ofegaren el centre, segons reconeix José Ramón García. "Del projecte del PGOU —comenta— només s'ha fet la canalització del barranc de les Ovelles. Ja tenim en fase d'adjudicació les obres per canalitzar el del Juncaret. Però aquest tipus d'obres són extremadament cares i complexes. A més a més, en moltes zones d'aquests barrancs s'ha edificat, amb la qual cosa ara caldria expropiar terrenys." Una mesura impopular per practicar-la, per exemple, al barri de la Sangüeta, construït en la zona d'un barranc no canalitzat, el

Joan M. Oleaque